

Současnost přenosů

VÝPRAVY DO TAJEMNÝCH SVĚTŮ
NA OBRAZECH IRENY KŘIVÁNKOVÉ

Poslední obrazy Ireny Křivánkové se pohybují na pomezí abstrakce a figurace. Na rozdíl od konceptuálních tendencí, jež v současnosti ve výtvarném umění převažují, vytváří autorka své malby hlavně intuitivně. Svá studia ostatně ukončila v ateliéru jednoho z nejoriginálnějších představitelů „české grotesky“ – Jiřího Načeradského. Křivánkové obrazy jsou nabitě expresivně deformovanými lidmi a zvířaty a plné absurdního humoru, často s erotickým podtextem. Ještě během jejího studia se staly plnohodnotným pokračováním Načeradského výrazově nevázané malby.

Po roce 2010 ale Křivánková (ročník 1972) na bezprostřední expresi ubrala a mizet z jejích obrazů začaly i figury. Zůstaly ovšem niterné předobrazy a pocity, provokované osobními i společenskými konflikty anebo situacemi, v nichž řeší „nevysvětlitelné“ záhady koincidence viditelně nepropojených realit. Těch si začala všímat víc – a tak vznikla například série obrazů s názvem *Inside Out*. Jakási morfologicky blíže neurčená zvířecí těla (embrya? vetřelci?) pokrývají plochu obrazu a jsou propojena opět nespecifikovatelnými tvary jakýchsi trubkovitých cév. Vše pluje v prostoru, jehož vzezření se vymyká našim vizuálně smyslovým zkušenostem. Podobně tomu je i v cyklu „liliovitých“ obrazů: ani tady tvary květů nelze definovat. Je to dosud neprobádaná podmořská vegetace, anebo flóra-fauna obludy z jiné galaxie? Nebo miniaturní model nervové sítě našeho mozku?

Poslední Křivánkové obrazy používají plastičtější 3D tvarovost – téměř až digitálního charakteru. Díváme se do prostoru, který má hloubku a kde zobrazené předměty mají hmotu. To lze říci třeba o loňském počínu *Snění*. Obraz představuje nejen již dříve používaný herbář-bestiář lilie, ale rovněž nové tvary: zřejmě bubliny vznášející se v prostoru. Přibyla též hyperrealisticky namalovaná vodní hlava neznámého původu. Je to pramoře? Vodstvo na jiné planetě? Těžko hádat, kde se výjev odehrává. Možná je to příběh o zrodu života na neznámé planetě, možná představa o naší Zemi, jak vypadala před miliardami let. Evokovat může třeba i ztroskotání Luka Skywalker v pralesních bažinách planety Dagobah, kde se následně učí od mistra Yody ovládat Sílu. Anebo Kupkuv obraz *Druhý*

IVONA RAIMANOVÁ

Je to pramoře?
Vodstvo na
jiné planetě?
Těžko hádat,
kde se výjev
odehrává.
Možná je
to příběh
o zrodu života
na neznámé
planetě,
nebo Zemi?

břeh (1896), vyvolávající pocit nedosažitelnosti empiricky vzdáleného a nepochopitelného „jiného“ světa.

Právě probíhající brněnská výstava malířky Ireny Křivánkové nese název *Transmise*. Vyjadřuje autorčin pocit, že svět funguje ve zvláštní vzájemné propojenosti, a že často jsme v životě svědky různých příběhů synchronicity. Tímto pojmem označil psycholog Carl Gustav Jung situace, kdy dochází ke koincidenční události vnějšího světa s událostmi „vnitřně“ psychickými. Tedy takové, kdy je v nevědomí uloženo něco, co se z vědomí dostane posléze ven a přihodí se to různým osobám na různých místech Země ve formě nějakého výstupu do hmotného světa – třeba jako výtvarné dílo, román, film či vědecká teorie.

Jung dlouhá léta se zveřejněním svých úvah o synchronicitě váhal. Zřejmě se obával nařčení z mysticismu a přílišné iracionality. Radil se prý o svých závěrech i s Albertem Einsteinem, který ho naštěstí povzbudil k tomu, aby v práci na koncepci synchronicity pokračoval, neboť ji viděl v souladu s novým myšlením ve fyzice. Vždyť ne všechno je věda schopná fyzicky verifikovat; vlastně sama rovněž staví na domněnkách a představách. Není proto bez zajímavosti, že některé obrazy Ireny Křivánkové připomínají sekvence ze seriálu *Vesmír* Stephena Hawkinga, jehož autor se považuje za pozitivistu a materialistu v oboru astrofyziky. Ale paradoxně i Hawkingův vesmír prezentuje de facto imaginární světy, byť podložené vědeckým výzkumem. Potkávají se tu tedy vizuální modely o fungování světa vytvořené umělcem a vědcem. Je sice fakt, že filmová vizualizace Hawkingova vesmíru či mozkových neuronových sítí je podána v populistickém stylu, jak ho svede Hollywood, ale přesto vede k otázce: Je simultánní korelace uměleckých a vědeckých výjevů synchronicitou ve smyslu Jungovy teorie, nebo není? Totiž: Irena Křivánková až donedávna nevěděla ani to, že existuje Jungův pojem synchronicita, ani že v televizi lze sledovat seriál *Vesmír* Stephena Hawkinga.

Irena Křivánková: *Transmise*.
Výstava v Galerii ARS, Brno trvá do 6. března.
www.galerie-ars.cz, www.krivankova.com